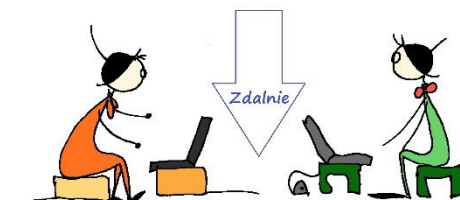

Jak oceniać w czasie procesu zdalnego nauczania?

Artykuł jest poświęcony ocenianiu w czasie procesu nauczania. Ocenianiu sumującemu w postaci stopni poświęcę inny wpis.

W sytuacji, w której się znaleźliśmy, problem oceniania jest bardzo widoczny i wart przemyślenia. Ocenianie pomaga uczniom się uczyć, a więc powinno być obecne również w nauczaniu zdalnym.

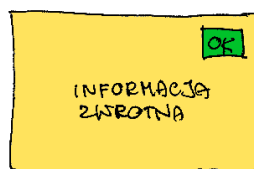
W jaki sposób pomaga się uczyć?

- Jeśli dostarcza uczniowi informacji zwrotnej o jego pracy – o tym, co uczeń robi dobrze oraz co i jak powinien poprawić.
- Druga korzyść z oceniania, to pozyskanie przez nauczyciela informacji od uczniów, czego i w jakim stopniu uczniowie się nauczyli. Dzięki tej informacji nauczyciel może dostosować swoje nauczanie do ich potrzeb i osiągnięć .

Te dwie funkcje oceniania stanowią sedno oceniania kształtującego, które moim zdaniem jest bardzo wskazane podczas nauczania zdalnego.

Zacznijmy od **informacji zwrotnej do pracy ucznia**.

W obecnej sytuacji udzielanie uczniom przez nauczyciela informacji zwrotnej do każdej jego pracy jest bardzo „uciążliwe” i właściwie niewykonalne. W czasie lekcji, odbywających się w klasie szkolnej, nauczyciel udziela uczniom wskazówek. Teraz może to zrobić dopiero po lekcji. Aby uczynić to zadanie realnym, trzeba zdecydować do jakich prac dajemy uczniom

informację zwrotną. Ważnym czynnikiem w tej decyzji jest to, jak informacja zwrotna zostanie wykorzystana przez uczniów i nauczyciela. Pojawia się pytanie: do jakich prac warto dawać uczniom informację zwrotną i jak ona może wyglądać?

Kilka wskazówek dla nauczyciela:

1. Nie do każdej pracy ucznia trzeba dawać informację zwrotną. Warto zapowiedzieć uczniom, które prace będą oceniane, a które nie.
2. Ocenę koleżeńską i samoocenę stosować w miejsce informacji zwrotnej od nauczyciela.
3. Odnosić się w informacji tylko do wcześniej ustalonych kryteriów sukcesu do zadania.
4. Przy większych pracach ograniczyć ocenę tylko do wybranych aspektów.
5. Wybierać skrócone formy informacji zwrotnej.

O informacji zwrotnej płynącej od uczniów do nauczyciela.

Ważne jest, aby ocenianie służyło kontaktowi ucznia z nauczycielem, tak, by uczniowie widzieli, że nauczyciel wykorzystuje informacje od nich do modyfikacji swojego nauczania. Przede wszystkim do tego celu można wykorzystać refleksję ucznia. Zachęcić uczniów do sformułowania refleksji i na podstawie analizy tych refleksji, dowiadywać się, jak postępuje proces uczenia się uczniów.

Informacja zwrotna w nauczaniu zdalnym to przede wszystkim budowanie relacji w procesie uczenia się.

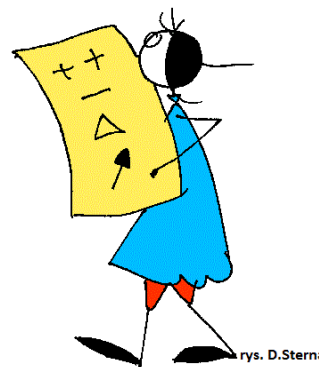
Przedstawię w dwóch częściach kilka koncepcji na to, jak oceniać z korzyścią dla ucznia i nauczyciela. W części I przedstawię pomysły na ocenianie uczniów, które polegają na przekazaniu uczniom informacji o ich pracy, a w II części takie, które polegają na pozyskiwaniu informacji od uczniów. Jednak sposoby z obu części mogą być wykorzystywane dla tych dwóch celów.

Część I

Zadanie i komentarz nauczyciela

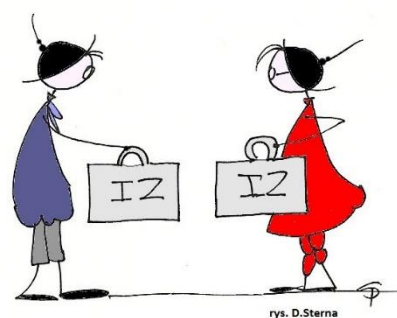
Najbardziej popularna metoda to zadanie uczniom zadań wraz z kryteriami sukcesu, poproszenie o przesłanie wykonanej pracy do nauczyciela i sprawdzenie jej. W zdalnym nauczaniu może to być uciążliwe, gdyż uczeń przesyła nauczycielowi zdjęcie, skan lub pracę wykonaną na komputerze. Jeśli praca jest przesłana jako obraz, to wprowadzenie do niej komentarza nie jest technicznie łatwe. W przypadku Worda można posłużyć się funkcją recenzji. Każdy z nas jednak wie, ile czasu zajmuje zrecenzowanie prac wszystkim uczniom. Dlatego ważne jest wybranie specjalnego rodzaju prac do takiej oceny. Warto kierować się przydatnością komentarza nauczyciela dla dalszej nauki ucznia.

Najlepiej, gdy uczeń ma szansę poprawić pracę według wskazówek nauczyciela i otrzymać do poprawy powtórnie informację zwrotną. Dlatego wybrane do oceny zadanie powinno być istotne dla procesu uczenia się ucznia. Można też zapowiedzieć, że informacja od nauczyciela będzie dotyczyła tylko części kryteriów sukcesu. Szczególnie, gdy zadanie jest obszerne.

Zadanie i ocena koleżeńska lub samoocena

Zamiast samemu pisać informację zwrotną, można polecić wykonanie jej wspólnie w parach uczniowskich. Jeśli uczniowie nie są przyzwyczajeni do oceny koleżeńskiej, to można ich zachęcić do naśladowania informacji zwrotnej, którą kiedyś otrzymali od nauczyciela. W ocenie koleżeńskiej (informacja zwrotna od innego ucznia) i w samoocenie (informacja zwrotna do samego siebie) konieczna jest znajomość kryteriów sukcesu do zadania i podanie uczniom po wykonaniu pracy informacji na temat tego, jak powinno wyglądać prawidłowe jej wykonanie. Bez tego uczniowie nie mogą udzielić informacji zwrotnej, gdyż mogą nie wiedzieć, jak powinno być.

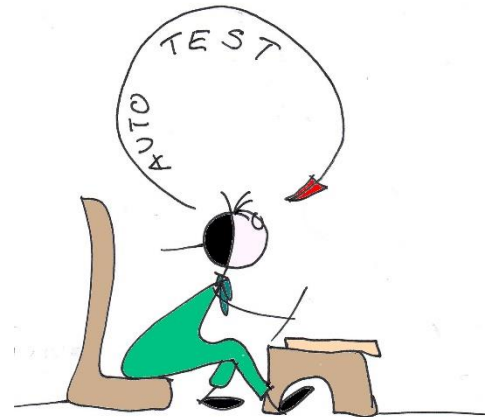

Jeśli decydujesz się na ocenę koleżeńską lub samoocenę, powinieneś przed wykonaniem zadania określić kryteria sukcesu i zapowiedzieć, że po wykonaniu pracy prześlesz uczniom egzemplarz dobrze wykonanego ćwiczenia.

Warto uświadomić uczniom, że ocena koleżeńska to jest ocena pracy, a nie osoby.

Test sprawdzający

Zaplanuj test, który sprawdza stopień opanowania materiału. Wyślij go do uczniów z poleceniem wykonania. Nie musisz sama/sam sprawdzać testu – tu dobrze sprawdza się samoocena. Uczniowie dokonują jej na podstawie kodu odpowiedzi, które otrzymują po wykonaniu testu. Można poprosić uczniów o informację, na które z pytań testu odpowiedzieli źle. Ta informacja może ci pomóc wrócić do pewnych tematów.

W teście sprawdzającym decydującą wiadomością dla ucznia jest to, że nie będzie on oceniany stopniem i uczeń nic nie ryzykuje przyznając się do wyniku testu.

Taki autotest daje uczniom poczucie bezpieczeństwa oraz świadomość, że nauczyli się tego, czego powinni.

Sprawności

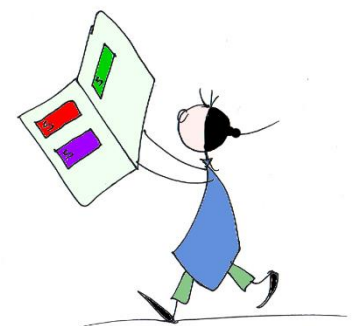
Nauczyciele, którzy stosowali tę metodę w nauczaniu rzeczywistym nazwali ją SOK, czyli sprawnościowy OK. Polega ona na tym, że nauczyciel określa sprawności, które uczeń może zdobyć w danym czasie.

W matematyce może to być np.: Umiejętność dodawania liczb w zapisie dziesiętnym.

W języku polskim np.: Umiejętność stawiania przeciwników w zdaniu.

W biologii: Wiedza na temat układu trawiennego ssaków.

Jeśli uczeń uznaje, że jest gotowy do zdobywania danej sprawności, zgłasza gotowość nauczycielowi, a ten wysyła mu sprawdzian, test na dany temat lub miniprojekt do wykonania. Jeśli uczeń wykona go prawidłowo, to otrzymuje sprawność, jeśli nie, to

nauczyciel przekazuje mu informację – „Jeszcze nie” i poleca przystąpienie jeszcze raz do sprawdzenia.

W nauczaniu zdalnym jest możliwość, że uczeń nie wykona pracy samodzielnie i sprawność zostaje przyznana np. całej rodzinie. Jeśli jednak za sprawnością nie idzie ocena stopniem, to takie postępowanie ze strony ucznia nie występuje często.

Krótką rozmowa

Poproś, aby uczeń zadzwonił do ciebie lub sam do niego zadzwoń (uprzedzając go wcześniej) i porozmawiaj z nim o lekcji. Zapytaj go na przykład o te kwestie:

- *Co było dla ciebie ważne na tej lekcji?*
- *Jakie miałeś trudności i na jakim etapie lekcji?*
- *Jak oceniasz swoją pracę na tej lekcji?*
- *Czego chciałbyś się jeszcze dowiedzieć na ten temat?*

Taką rozmowę możesz przeprowadzić z wybranymi uczniami, następnie powtórzyć ją z innymi w innym czasie.

Zdalne nauczanie daje szansę na indywidualne porozmawianie z uczniem. W czasie lekcji, w szkole, przeważnie nie mieliśmy na to czasu.

Refleksja. Zdania podsumowujące

Poproś uczniów o wybór i dokończenie jednego ze zdań, a potem przesłanie zdania do ciebie.

ZDANIE ○○○

Przykładowe zdania do dokończenia:

- Dla mnie było ważne .....
- Uczyliśmy się tego dlatego, że .....
- Dziś nauczyłem się .....
- To, czego się nauczyliśmy przyda mi się do .....
- Chciałbym zadać pytanie: .....
- Miałem/miałam trudności z .....

Z refleksji w postaci dokończenia przez ucznia zdania, możesz dowiedzieć się, jak postępuje nauczanie i nad czym powinniście jeszcze wspólnie popracować.

Dla uczniów refleksja stanowi podsumowanie lekcji i jest niezbędna w do głębszego uczenia się.

Należy uważać z komentarzem do refleksji, szczególnie krytycznym, może to zniechęcić do refleksji. Zachwyty i docenienie refleksji ucznia są pożądane, ale lepiej jest je okazywać indywidualnie.

W księgarni Civitas dostępna jest pomoc w postaci *Pudełko refleksji*, w niej można znaleźć wiele sposobów pozyskiwania refleksji od uczniów:

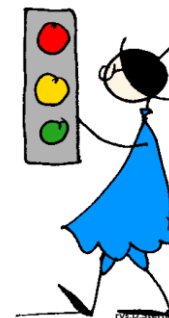
<https://civitas.com.pl/pl/p/Pudelko-Refleksji/85>.

Refleksja jest bardzo dobrą metodą nauczania i warto ją często wykorzystywać.

Światła drogowe

Poproś uczniów, aby w czasie lekcji zdalnej pokazywali na ekranie światła:

- Zielone – idzie mi dobrze,
- Żółte – mam pytanie,
- Czerwone – nic nie rozumiem.

Dzięki temu możesz śledzić uczestnictwo uczniów w lekcji.

Można też skorzystać na koniec lekcji z samooceny wykonanej przy pomocy światła.

Będzie to dla ciebie informacja, czy możesz wprowadzać nowe zagadnienia.

W czasach nauczania zdalnego nie należy się spieszyć z realizacją materiału. Lepiej mieć pewność, że wszyscy uczniowie nadążają, niż „stracić” część z nich.

Warto, aby uczniowie widzieli, że nauczyciel bierze pod uwagę ich samoocenę i opinię i dostosowuje swoje nauczanie do ich potrzeb.

Miniprojekt

Możesz zaproponować chętnym uczniom wykonanie projektu i przedstawienie wyników pracy podczas lekcji zdalnej. Projekty mogą dotyczyć różnych tematów związanych z programem. Projekty mogą być opracowywane w grupach i zdalnie. Prezentacje mogą być kolejnymi lekcjami, które prowadzą uczniowie.

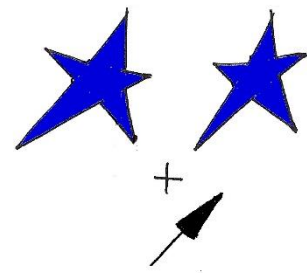

Takie doświadczenie uczy uczniów odpowiedzialności, samodzielności i umiejętności prezentacji. Możesz poprosić uczniów, aby przygotowali test lub sprawdzian dla swoich kolegów, aby wszyscy mogli się przekonać, czy nauczyli się tego, co było oczekiwane. W tym pomysł niezbędne są konsultacje nauczyciela z uczniami, aby pomóc im w pracy nad projektem i przygotowaniu prezentacji. Równie ważna jest dobrowolność przystąpienia do miniprojektu i braku oceniania stopniami.

Dwie gwiazdy jedno życzenie

W ramach skracania formy informacji zwrotnej, możesz zapowiedzieć uczniom, że do swojej pracy dostaną komentarz w formie: dwie gwiazdy i jedno życzenie. Czyli w komentarzu napiszesz uczniowi o dwóch rzeczach, które zrobił dobrze i o jednej, którą trzeba poprawić.

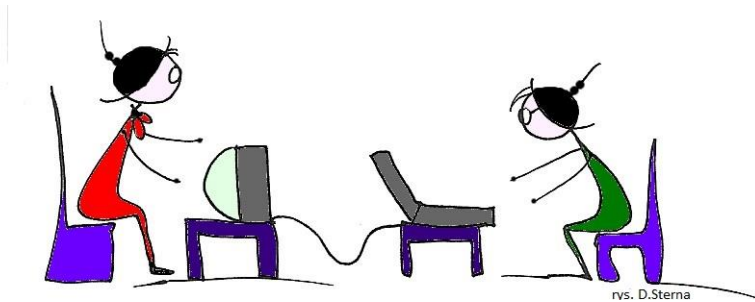
Ten sposób pozwala nauczycielowi poświęcić mniej czasu na formułowanie komentarza, a uczniowi daje większe szanse, że „skonsumuje” informację. Skrócone formy są zalecane przy ocenie koleżeńskiej, gdyż uczniom trudno jest odnieść się do wszystkich kryteriów określonych do pracy.

Część II

Pytania w parach

Nauczyciel dzieli uczniów na pary. Uczniowie formułują własne pytania dotyczące tematu lekcji, wysyłają je do kolegi lub koleżanki (telefonicznie lub pocztą mailową) z prośbą o odpowiedź. Uczniowie analizują swoje odpowiedzi i dają sobie wzajemnie informację zwrotną. Możesz poprosić uczniów, aby przesłali ci zarówno pytania, jak i odpowiedzi na nie. Dzięki temu możesz się dowiedzieć, co było dla uczniów ważne i ile się nauczyli.

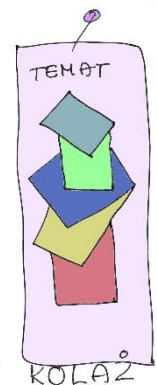

Kolaż

Poproś uczniów, aby na podstawie zdjęć z czasopism, ilustracji z Internetu lub własnych rysunków (wykonanych samodzielnie lub przy pomocy programów komputerowych) przygotowali kolaż obrazujący poznany temat. Uczniowie robią zdjęcie swojego kolażu i przesyłają nauczycielowi.

Nauczyciel powinien określić kryteria sukcesu do wykonania kolażu, aby uczniowie wiedzieli, jakiej pracy nauczyciel oczekuje.

Możesz zamieścić na stronie szkoły lub klasy zdjęcia kolaży, aby uczniowie mogli się zapoznać z pracami innych, powtórzyć sobie materiał i uczyć się wzajemnie od siebie.

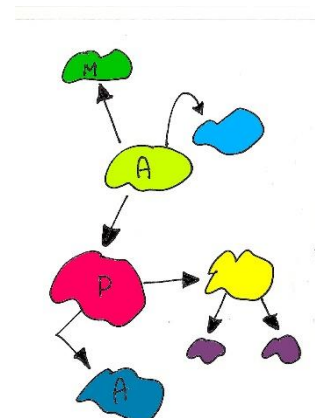

Mapa myśli

Poproś uczniów, aby wykonali mapę myśli na dany temat, zrobili do niej legendę i przesłali ją tobie.

W tym przypadku, jak i w poprzednich, pożądane są kryteria sukcesu do wykonania zadania – mapy.

Tak, jak w przypadku kolażu, można zamieścić wszystkie mapy na stronie szkoły lub klasy, aby uczniowie mogli zapoznać się z nimi.

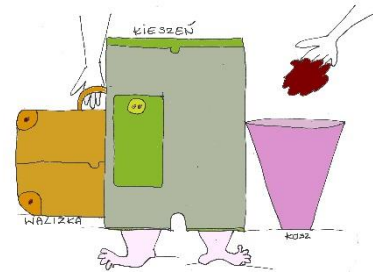

Kieszon, walizka i kosz

Poproś uczniów, aby narysowali na kartce kieszon, walizkę i kosz i następnie wpisali:

- w kieszon: co mi się przyda już teraz
- w walizkę: co mi się przyda kiedyś
- w kosz: co myślę, że mi się nie przyda

Ten sposób refleksji pomaga uczniom odpowiedzieć na pytanie: „Po co się tego uczymy?”

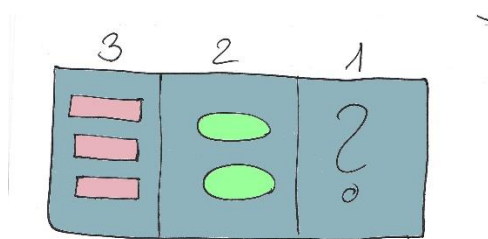

Także tym razem warto udostępnić wszystkim uczniom rysunki z wpisami, aby mogli uczyć się od siebie wzajemnie. Dla nauczyciela jest to użyteczna informacja o tym, jakie uczniowie widzą zastosowanie poznanej wiedzy.

3-2-1

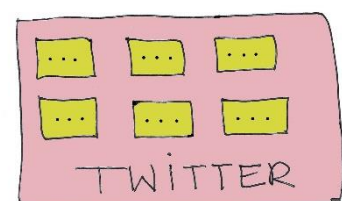
Poproś uczniów, aby napisali: o trzech rzeczach, których się nauczyli; dwóch rzeczach, których chcieliby się nauczyć; sformułowanie jednego pytania, na które chcieliby uzyskać odpowiedź.

Takie polecenia pogłębiają uczenie się uczniów, a nauczycielowi dają informacje o tym, czego nauczyli się uczniowie i jakie mają jeszcze potrzeby.

Twitter

Uczniowie podsumowują to, czego nauczyli się podczas lekcji, używając 140 znaków. Poproś ich o przesłanie podsumowań twitterowych do ciebie, albo od razu o zamieszczenie ich na stronie szkoły lub klasy lub w przygotowanej do lekcji „chmurze”.

Jeśli uczniowie mają słabe połączenie internetowe, to po przesłaniu do Ciebie podsumowań, możesz z nich zrobić jeden dokument i wysłać wszystkim uczniom, aby mogli zapoznać się z opiniami innych uczniów.

Takie upowszechnienie opinii działa mobilizująco na uczniów i ich podsumowania są wtedy głębsze.

Kostka

Urozmaiceniem lekcji, ale też dobrym sposobem na pozyskanie opinii uczniów, a także na samoocenę, jest kostka dydaktyczna (<https://civitas.com.pl/pl/p/Kostki-metodyczne/47>). Jeśli nie masz kostki, to w inny sposób wylosuj polecenie dla uczniów.

Mogą to być np.:

1. Chcę zapamiętać, że...
2. Co mnie dziś zaskoczyło?
3. Jedno słowo podsumowujące na temat tego, czego się nauczyłam/nauczyłem.
4. Coś, co już wiedziałem/wiedziałam przed lekcją na ten temat.
5. Nadal nie jestem pewna/pewny, czy dobrze rozumiem ...
6. Jakie zastosowanie widzę dla zdobytej wiedzy?

Można też poprosić uczniów o wybór pytania dla koleżanki lub kolegi i zrobić rundę odpowiedzi.

Bardzo dobrym pomysłem jest konieczność wypowiedzi każdego z uczniów. Wtedy można usłyszeć wypowiedzi innych, inspirować się nimi, ale także usłyszeć swoją opinię wypowiedzaną głośno.

Opinia o lekcji

Poproś uczniów o wypełnienie ankiety na temat przeprowadzonej lekcji. Możesz w niej zapytać np.:

- Jak oceniasz dzisiejszą lekcję w skali od 1 do 5? Odpowiedź uzasadnij.
- Czy lekcja była dla Ciebie ciekawa? TAK/NIE. Odpowiedź uzasadnij.
- Która część lekcji był dla Ciebie najważniejsza: początek (wprowadzenie w temat); środek (wykonanie zadania); podsumowanie?
- Na ile przedstawione treści są dla Ciebie zrozumiałe: A – wszystko jasne, B – mam pewne wątpliwości; C – mało rozumiałam/zrozumiałem.

Mimo, że pytania dotyczą lekcji, to odpowiedzi na nie są samooceną wykonaną przez ucznia i informacją dla nauczyciela.

Zdalne nauczanie umożliwia wykonanie ankiety i szybkie przygotowanie zestawienia, co jest dla uczniów zazwyczaj bardzo ciekawe, gdyż mogą zobaczyć swoją opinię na tle klasy. Jeśli ankieta jest anonimowa, to możesz liczyć na szczere odpowiedzi.

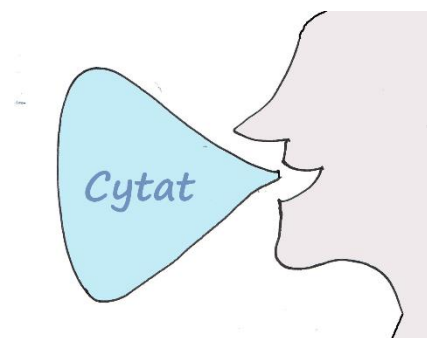
Ważne jest, aby uczniowie widzieli, że nauczyciel liczy się z ich opinią i wprowadza potrzebne modyfikacje w swoje nauczanie.

Cytat

Zapowiedz uczniom, że pod koniec lekcji poprosisz ich o zanotowanie cytatu wypowiedzi nauczyciela lub jakiegoś ucznia, który warto zapamiętać lub który najlepiej kojarzy się z tematem. Takie polecenie powoduje, że uczniowie uważniej słuchają i poddają refleksji, to co się dzieje podczas lekcji.

Z cytatów można utworzyć wirtualną tablicę. Uczniowie chętnie do niej zagląдают i szukają swojego cytatu.

Polecam wpis na portalu Wasabi: https://wabisabilearning.com/blogs/assessment/15-assessment-activities-fast-formative?utm_source=Email&utm_medium=Drip&utm_campaign=April%20NL1